

COTES

Cotalles, V. *Cotes Cotella*, V. vol. I, 117 *Cotes*, V. vol. I, 117

COTES

Poble de la Ribera Alta del Xúquer.

PRON. MOD.: *kótes* a Càrcer (xxxI, 146.17), Sumacàrcer (xxxI, 144.3, 171.15), Antella (129.25), Castelló Rib. (123.24), Gavarda (135.9) i a Cotes mateix (150.24).

MENCIONS ANT. En el *Rept. Cota* (en sing.), com alqueria del te. de Càrcer, amb cases, terres i vinyes (pp. 371 i 395), en donacions de 1238 i 1249. Aviat, però, pluralitzat; 1270: «--- en Sumacàrcer y en las alquerías de *Suera* y de *Cotas* ---» (MtzFdo., *Doc. Val. ACA*, n.º 990); 1606: «El almuðin de la Cal de Xátiva contra Da. Violante de Borja, señora de *Cotes*, sobre una firma de derecho» (Sarthou, *Hist. de Xátiva* I, 414). SSiv. en dóna altres notícies (sense cita textual, en els anys 1339, 1419 i 1437). Fins a l'ex-20 pulsíó, fou una població netament morisca: com a tal dóna el cens de 1609 «*Cotes de Blanes*», amb 90 focs de «cristianos nuevos» (Reglà-Boronat, p. 114), i Lapeyre n'hi troba 64 o 63 en els censos de 1563, 1572 i 1602 (p. 37).

ETIM. Era fàcil dir que ve del ll. cōṭēs 'pedres punxegudes', com fa Sarthou (*GGRV Val.*, vol. I), però haviat vaig penedir-me d'haver-ho repetit (en *DECat* I, 801a26), per més que aquí doni proves de NLL catalans com *La Cot*, que deuen tenir realment 30 aquesta etimologia; i no és que hi hagués cap objectió fonètica, car el mossàrab hauria conservat sorda la -r- entre vocals, i el timbre obert de la o de *Còtes* s'explicaria fàcilment (si més no per la intervenció de l'àrab).

Però per més que *cos*, *tis*, i el seu plural fossin aplicables a llocs i zones penyaloses, de cap manera es pot dir això de *Cotes* ni dels seus encontorns; V. la descripció que dóna Cavanilles del paisatge de la *Vall Farta*, al mig de la qual es troba, junt amb els altres pobles, Càrcer, Alcàntera i Beneixida (I, 200-201).

Resum: «terra plana com la mà sense roques enlloc, al llarg del Xúquer, paratges atapeïts d'arrossals, sense altres marges ni desnivells que els de la «sèquia de Carcaixent», que allí manleva les aigües del Xúquer, 45 per dur-les a l'Est, travessada (subterràniament) pels rius de Sallent i d'Albaida; cap racó rocós no hi deïxen veure les informacions de la *GGRV* (p. 98), ni la topografia de l'*IGC*: els seus enginyers no hi trobaren altre vèrtex de triangulació que els campanars de Co-50 tes i Càrcer. Tot el terme és pla gairebé fins al seu límit Sud: llevat dels 500 m. finals, on s'eleva ben suaument. És increïble que un paisatge així hagi pogut ser designat amb el nom de 'penyes punxegudes'.

Tampoc hi lliga la forma inicial *Cota* de les mencions més antigues, o *Cotas*, sempre amb -a, de 1270; que després l'analogia catalana hagi canviat en -es aquest plural ja no pot dissipar gens el dubte. I encara més l'agreuja la repetició en un bon nombre d'homònims: pertot -a o -es; i enlloc paisatge penyalós. 60

Parònims:

1) Hi hagué un altre *Cota*, alq. d'Alcoi en el *Rept.* (p. 477), donada pel rei en l'a. 1248. 2) *Cota* suburbi morisc de Finestrat, on l'any 1574 ordenen que es faci una esglesieta, a veure si hi fan anar aquells «cristianos nuevos» (SSiv., p. 200): avui allí en forma diminutiva *Pontet de Coteta* (xxxv, 141.2. Altres apareixen ja pluralitzats. 3) *Cotes* a la vall de Pego, avui reduït a pda. rural (SSiv., p. 201). En fi: 4) *Cotes*, antic poblat del terme d'Algemesí, del qual donen algunes notícies Sarthou (*GGRV*, 121 i 146) i SSiv., amb dates 1471 i 1614. Sens dubte és l'alq. d'Alzira que figura en el *Rept.* (p. 355) en donació de 1243, per més que hom hi hagi llegit erròniament una -c- (*Coces*).¹ Altre paisatge pla com la mà i sense roques enlloc; ara és una pda. que anomenaren *kótes*, com «la més gran del terme», amb séquia i fessa pròpies (xxxI, 53.4,9 i anex 23-25). És 3 k. al N. de la vila, a 3º 14' × 39º 13'. A banda i banda de la via fèrria València-Almansa, part horta i part fruiterar: també allí terra ben plana i sense ressalts.

Tot això és el que figura en la documentació antiga. Però en les meves enquestes en sortiren molts més, de cap a cap del P. Val., si bé no pot ser casual que 25 quasi tots es trobin des de la Ribera del Xúquer cap al Sud: 6) La Bassa de *kóta* a Rossell (xxvii, 113.3). 7) Assut de *Cota* a Quatretonda (xxxii, 12.1). 8) *Kóta* pda. de Petrer (xxxv, 35.22). 9) Barranc de *Kóta* al Pinós de Monòver (xxxvi, 66.24). En dimin.: 10) Pinar de la *Coteta* a Benimantell (xxxv, 20.15). I en plural. 11): *Còtes* a Murla (xxxiv, 140.16). 12) Racó de les *Cotes* a Confrides (xxxv, 29.23). 13) Casa de les *Còtes* a Sella (xxxv, 107.16).

35 Tanta *Cota* junta, tantes *Cotes*, en paratges on sovint no es veu cap roca i sí molt de conreu; majorment en la regió on la gran majoria dels NLL són àrabs o vénen del temps dels moros, ens convencen que cal cercar l'origen per aquesta banda. Pensem sobretot en *qūt* el nom que sabem des de Meyer-Lübke (*Das Katal.*) usat pels moros com a nom dels visigots (< gòt. *gūþ*-).

No dubtem que també era corrent entre la gent «balensiya», puix que un *Aben-Cota* figura entre els desposseïts en el *Rept.* (Simonet, *Glos. Moz.*, 139), i un *Ishac ben Yacob ben Qóta (qwtat)* en una escriptura dels «mossàrabs» toledans (ibid). És clar que llur nom volia dir 'el fill de la Goda', car els moros (ni que fossin africans o asiàtics) no eren fanàtics en qüestió de raça, fora d'exigir el «le ilhah ilhā Allāh». I als descendents —com a tot el món— els agradava ser d'una vella nissaga autòctona: ni ho negaven ni, si ho haguessin fet, no ho haurien callat els veïns, amics o gelosos, en anomenar llurs terres. «És de los Godos», deien la gent antiga de Castella (i encara ho fan els d'Amèrica), d'un que es vantava de «noble hidalgua». I així s'ha fet pertot, segons l'onomàstica: *La Goda* és el nom d'un ranci llogaret entre Sta. Coloma i Igualada. El cognom *Godes* es troba pertot en el Nord valencià (7 pobles, segons *AlcM*, només des de CastPna.